

خدمات عام‌المنفعه به جای حبس

نخستین بار که برخی از قضات مجازات‌های جایگزین را صادر می‌کردند، بیشتر به شوخی و خوش‌ذوقی قاضی‌ها تعبیر شد، اما حالا بیشتر با این موضوع روبه‌رو هستیم و این امر چند سالی است در قانون مجازات اسلامی الزامی شده است.

نخستین بار که برخی از قضات مجازات‌های جایگزین را صادر می‌کردند، بیشتر به شوخی و خوش‌ذوقی قاضی‌ها تعبیر شد، اما حالا بیشتر با این موضوع روبه‌رو هستیم و این امر چند سالی است در قانون مجازات اسلامی الزامی شده است.

به گزارش سلامت نیوز، شهروند نوشت: مجازات‌های جایگزین حبس و شلاق و جریمه نقدی چندسالی است که در ایران و برخی کشورهای دیگر باب شده است. مجازات‌هایی که شاید از دید بسیاری، مجازات‌های عجیب و غریبی خوانده شود و بسیاری پس از شنیدن آنها در بهت و حیرت فروبروند. اما این مجازات‌های جایگزین کمک‌های بسیاری در ایجاد فرهنگ‌سازی، کاهش زندانیان و جرم‌انگاری دارد. نخستین بار که برخی از قضات مجازات‌های جایگزین را صادر می‌کردند، بیشتر به شوخی و خوش‌ذوقی قاضی‌ها تعبیر شد، اما حالا بیشتر با این موضوع روبه‌رو هستیم و این امر چند سالی است در قانون مجازات اسلامی الزامی شده است.

مجازات‌های جایگزینی مانند رونویسی از احادیث، فراگیری حدیث با مضامین مهربانی با حیوانات یا بخشش محکوم به شرط ترک اعتیاد، سال‌های کوتاهی است که در نظام قضائی ایران باب شده است. اکنون نیز مجازات‌های جایگزین برای برخی از جرایم عمدی که مجازات قانونی آنها حبس‌های کوتاه‌مدت باشد، در نظر گرفته می‌شود.

موارد قانونی برای مجازات جایگزین

مجازات‌های جایگزین سابقه چندانی در دستگاه قضائی ایران بعد از انقلاب ندارد و سال‌های کوتاهی است که قضات برای جرایمی که قابلیت جایگزینی دارند، به جای حبس، مجازات‌های دیگری تعیین می‌کنند. سابقه صدور احکام جایگزین زندان برای تعدادی از متهمان ایرانی به سه سال گذشته برمی‌گردد؛ به سال ۹۲ که قانون جدید مجازات اسلامی تصویب و اجرایی شد و در آن موادی آمد که به گفته تدوین‌کنندگان قرار بود دست قضات را برای صدور حکم‌های غیر از حبس باز بگذارد؛ موضوعی که به گفته آنها یکی از راه‌های کم‌کردن تعداد زیاد زندانی‌ها و ازدحام زندان‌هاست. سال گذشته غلامرضا انصاری، معاون نظارت دیوانعالی کشور اعلام کرد برخی از قضات دیوانعالی کشور معتقد بودند شرایط مقرر در ماده ۶۴ قانون مجازات اسلامی از جمله گذشت شاکی خصوصی مقدماتاً برای اعمال مجازات جایگزین حبس دقیقاً باید مراعات شود، به نحوی که اگر آن شرایط تحقق نیابد، اعمال مجازات جایگزین حبس منتفی خواهد بود، اما اکثریت قضات با توجه به اطلاق مواد ۶۵، ۶۶، ۶۸ و ۶۹ قانون مجازات اسلامی که بدون اشاره به ماده ۶۴ وضع شده و صرفاً ناظر به حداکثر مجازات پیش‌بینی شده و همچنین رعایت اصل تفسیر مضیق قوانین جزایی به نفع متهم، ضرورتی به تحقق شرایط ماده ۶۴ برای اعمال مجازات جایگزین حبس تشخیص ندادند.

براساس ماده ۶۴ قانون جدید مجازات اسلامی، مجازات‌های جایگزین حبس عبارت از: دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی، جزای نقدی روزانه و محرومیت از حقوق اجتماعی است که در صورت گذشت شاکی و وجود جهات تخفیف با ملاحظه نوع جرم و کیفیت ارتکاب آن، آثار ناشی از جرم، سن، مهارت، وضعیت، شخصیت و سابقه مجرم، وضع بزه‌دیده و سایر اوضاع و احوال، تعیین و اجرا می‌شود. براساس تبصره این ماده، دادگاه ضمن حکم به سنخیت و تناسب مجازات مورد حکم با شرایط و کیفیات مقرر در این ماده تصریح می‌کند و نمی‌تواند به بیش از دو نوع از مجازات‌های جایگزین حکم دهد.

مجازات؛ های جایگزین آسیب؛ های زندان را کم می‌کند؛

کارشناسان معتقدند یکی از مهمترین آسیب‌های زندان برای افراد خاطی، آموختن روش‌های مختلف بزهکاری به؛ صورت حرفه‌ای؛ است، زیرا بدون تفکیک زندانیان براساس سوابق و جرم‌شان ممکن است افراد خطرناک دور هم جمع شوند و روش‌های خود را به یکدیگر بیاموزند و در نتیجه بسیاری از زندانیان بعد از آن؛ که از زندان آزاد می‌شوند، نه؛ تنها اصلاح نمی‌شوند، بلکه روش‌های ارتکاب بزهکاری و جرم را به؛ صورت بسیار حرفه‌ای؛ و سازمان‌یافته؛ تر یاد می‌گیرند.

ازسوی دیگر با زندانی‌شدن فرد در صورتی که سرپرست خانواده باشد، نخستین گروه در خانواده که دچار آسیب می‌شود، فرزندان او است، زیرا از یک طرف نظارت پدر بر آنها کم و از سوی دیگر آنان در میان گروه همسالان خود دچار نوعی

سرخوردگی می‌شوند.

همسر فرد زندانی یکی دیگر از افرادی است که بشدت تحت تأثیر نبود شریک زندگی خود قرار می‌گیرد، چراکه بار اصلی تامین هزینه خانواده بر دوش او می‌افتد که می‌تواند آسیب‌های جدی به او وارد کند.

صدور احکام جایگزین کاهش جمعیت زندانیان

براساس ماده ۶۶ قانون مجازات اسلامی؛ مرتکبان جرایم عمدی که حداکثر مجازات قانونی آنها ۹۱ روز تا ۶ ماه حبس است، به؛ جای حبس به مجازات جایگزین حبس محکوم می‌شوند؛ البتة استفاده از این مقررات برای مجرمان و محکومان است که سابقه کیفری نداشته‌اند یا از سابقه کیفری آنها بیشتر از ۵ سال نگذشته باشد.

های جایگزین حبس و انجام خدمات عام‌المنفعه شاید مهمترین دستاورد قانون جدید مجازات اسلامی مصوب؛ سال ۱۳۹۲ است. تا پیش از این، تنها براساس ماده ۱۷ قانون مجازات اسلامی سابق (مصوب ۱۳۷۰) قاضی می‌توانست متهم را به؛ عنوان مجازات بازدارنده به جزای نقدی، تعطیل محل کسب، لغو پروانه و محرومیت از حقوق اجتماعی و اقامت در نقطه یا نقاط معین و منع از اقامت در نقطه یا نقاط معین و مانند آنها محکوم کند، اما این ماده هرگز نتوانست به یک رویه قضایی واحد منجر شود و تنها در موارد خاصی، قضات در احکامی نوجوانان بزهکار را به کاشت درخت یا فراگیری قرآن محکوم می‌کردند.

لزوم صراحت در قانون برای احکام جایگزین حبس

محمد شهریاری - رئیس دادسرای جنایی تهران

قانون مجازات؛ های جایگزین حبس مصوب سال ۱۳۹۲ است. در این قانون از ماده ۶۴ تا ماده ۸۷ به موضوع مجازات؛ های جایگزین حبس پرداخته است. این مجازات؛ های به ۵ دسته تقسیم شده‌اند. ۱. دوره مراقبت، ۲. خدمات عمومی رایگان

۳. جزای نقدی ۴. جزای نقدی روزانه ۵. محرومیت از حقوق اجتماعی همچنین برای این موارد شرایط خاصی نیز در نظر گرفته شده است. این مجازات؛ های جایگزین در شرایط ضمن حکم اجرا می‌شود و در برخی موارد نیز دادگاه؛ های تجدید نظر با توجه به شرایط و شخصیت فرد خاطی این جرایم جایگزین را برای مجرم در نظر می‌گیرند. به این نکته باید توجه کرد که در تمام شرایط نمی‌توان احکام جایگزین صادر کرد و تنها در شرایط خاصی این مجازات؛ ها را جایگزین حبس می‌کنند. شرایط نیز در موارد این ماده؛ های قانونی ذکر شده است. به عنوان مثال در ماده ۶۵ این قانون آمده است مرتکب جرایم عمدی که حداکثر مجازات قانونی آنها ۳ ماه حبس است می‌توانند از مجازات؛ های جایگزین استفاده کنند. در دیگر مواد قانونی نیز این شرایط برای هر کدام از مجازات؛ های؛ که امکان مجازات جایگزین را دارند ذکر شده است. قانون‌گذار در قانون این تقسیم‌بندی را قائل شده است که برای مجازات؛ های عمدی و غیر عمدی در چه شرایط خاصی

می‌توان از مجازات‌ها جایگزین استفاده کنند.

قاضی با توجه به شرایط فرد و شدت جرمی که مرتکب شده است برای فرد مجازات جایگزین در نظر می‌گیرد. مجازات‌ها جایگزین نباید به این صورت باشند که برای افرادی که جرم خطرناک انجام داده‌اند در نظر گرفته شود. در قوانینی که ذکر شده است، مجازات‌های عمدی نیز آمده است اما این مجازات‌ها عمدی نباید به عنوان مثال قتل باشد و جرم‌ها جایگزین باید دارای مجازات جایگزین باشند زیرا حضور فرد می‌تواند به شدت برای جامعه خطرناک باشد. در حوزه جرایم خشن و خاص هم قانونگذار جرایم جایگزین را پیش‌بینی کرده است و هم قضات نیز این تصمیم را برای جرایم خشن نمی‌گیرند. قضات در صدور احکام جایگزین می‌توانند از اختیارات خود استفاده کنند و قانون‌گذار نیز تا حدودی به قضات برای اینگونه تصمیم‌گیری‌ها اختیار داده است. جرایمی باید مجازات جایگزین داشته باشند که فرد با تنبیه بتواند به سادگی به جامعه بازگردد و جرمی که انجام داده است نیز به مجازاتش مربوط باشد. قانون‌گذار باید حدود و ثغور این مجازات‌ها جایگزین را مشخص کند و این نکته نیز ضروری است که قانون‌گذار صراحت را در مجازات‌ها جایگزین مشخص کند. بسیار دیده شده است که دو متهم با جرم و شرایط یکسان در دو دادگاه متفاوت برایشان حکم صادر شده است، یکی به زندان رفته است و دیگری با مجازات جایگزین به زندان نرفته است. اگر در قانون برای این مجازات‌ها صراحت وجود داشته باشد، قضات بهتر می‌توانند از احکام جایگزین حبس برای مجرمان استفاده کنند. در این صورت تعداد زندانیان نیز در جامعه کم می‌شود. زندان رفتن برای یک مجرم با جرم کم و محدود می‌تواند در آینده و زندگی اجتماعی و خانوادگی وی تاثیر مثبت داشته باشد. باز گذاشتن دست قضات می‌تواند در صادر کردن احکام جایگزین موثر باشد اما لازم است قانون‌گذار نیز میزان اختیارات قاضی را در قانون به صراحت مشخص کند.

احکام به جای زندان

زندان همواره به‌عنوان یکی از سنگین‌ترین مجازات‌ها تعیین شده در قوانین هر کشور برای مقابله با افراد بزهکار در نظر گرفته شده و هدف آن هم محدودیت و دور ساختن آنان از بطن جامعه و سلب آزادی برای تنبیه مجرمان است.

اما با وجود پیشینه طولانی کیفر حبس و گستره وسیع آن در همه جوامع، اشکالاتی جدی بر این نوع مجازات وارد است که شامل جرم‌ها، زیاده‌روی در محیط زندان، بروز مشکلات معیشتی و اقتصادی برای خانواده مجرم، معضلات اجتماعی و تحمیل هزینه‌های قابل‌توجهی به دولت برای نگهداری زندانیان است. در این میان چند سالی است که موضوع مجازات‌ها جایگزین حبس؛ که در مراجع قضائی برخی از کشورهای جهان مطرح است، به‌طور جدی وارد سیاست‌ها می‌شود. قضائی کشورمان شده است و قضات نیز مواردی از آن را برای مجرمانی که به دلایل عمدی و غیرعمدی مرتکب جرمی شده‌اند، ولی سابقه کیفری نداشته باشند، به اجرا گذاشته‌اند. در سال‌های اخیر، قضات نیز رویه خود را تغییر داده‌اند و در جرایمی که حق الناس در آن وجود ندارد، از مجازات‌ها جایگزین حبس استفاده می‌کنند که با استقبال جامعه روبه‌رو شده است. این هفته سراغ بعضی از این احکام رفته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

قاتل درختان به کاشت نهال محکوم شد

مستشاران شعبه نخست دادگاه تجدیدنظر استان گلستان فردی را که به جرم قطع درختان در دادگاه بدوی به ۶ ماه زندان محکوم شده بود، در تجدیدنظر به کاشت ۲۱۰ اصله نهال در حاشیه جاده گرگان به آق و قلا و دو سال آبیاری و مراقبت از این نهال‌ها محکوم کردند.

آموزش محیط‌بانی

صدور حکم جالب یک قاضی دوستدار محیط‌زیست در گلستان برای جوانی که مرتکب تخلف محیط‌زیستی شده بود، از جمله احکام خیرساز شد. مجرم اقدام به عرضه و فروش ۳۲ قطعه پرنده کوکر و قمری کرده بود و در دادگاه بدوی گمیشان محکوم به تحمل ۶ ماه حبس تعزیری شد که این پرونده با اعتراض وی به دادگاه تجدیدنظر استان گلستان ارسال شده بود. این دادگاه با بررسی پرونده با اعمال تخفیف حکم، حبس وی را به مدت یک سال معلق و او را مکلف کرد که برای آشنایی بیشتر با چگونگی حفاظت محیط‌زیست، هفته‌ای یک روز برای آموزش محیط‌بانی و نیز شناخت آثار مخرب شکار غیرمجاز در اداره حفاظت محیط‌زیست بندر ترکمن و گمیشان حاضر شده و پس از یادگیری این موارد نسبت به آموزش آن به دیگران در محل اقامت خود اقدام کند.

حمام کردن سالمندان

شخصی قتل انجام داد، اما مادر مقتول او را بخشید. مادر مقتول شرط ترک اعتیاد گذاشت و قاتل؛ قبول کرد. مادر مقتول به بازپرس گفت: اگر سعید اعتیادش را ترک کند و دیگر به سمت موادمخدر نرود، او را می‌بخشم. پس از این شرط پسر جوان اعتیادش را ترک کرد و تعهد داد دیگر به سمت اعتیاد نرود. مادر مقتول وقتی دید پسر جوان به قولش عمل کرده؛ او را بدون هیچ چشمداشتی بخشید، اما فقط بخشش مادر مقتول برای آزادی کافی نبود و او باید از جنبه عمومی جرم هم محاکمه می‌شد و حبس در انتظارش بود. مرد جوان در جلسه دادگاه از کرده خود ابراز پشیمانی کرد و از قضات هم خواست او را ببخشند. مرد جوان در دفاعیاتش گفت: من از کارم پشیمانم و دیگر به سمت اعتیاد نمی‌روم. اولیای؛ دم هم بخشش بزرگی انجام دادند که تا عمر دارم مدیون آنها هستم. مرد زندانی پس از بخشش اولیای؛ دم، اسفند؛ سال گذشته با قرار قانونی آزاد شد و توانست دختر مورد علاقه؛ اش را به عقد خود درآورد. قضات با توجه به حسن رفتار او و بخشش اولیای؛ دم، او را به یک؛ سال حبس تعزیری محکوم کردند. مرد جوان به؛ عنوان مجازات تکمیلی قرار شد به مدت دو؛ سال هر هفته به سرای سالمندان کهریزک برود و به سه پیرمرد در استحمام کمک کند.

نگهداری از الاغ بدون صاحب

در پرونده؛ ای دیگر مردی که الاغی را زنده به آتش کشیده بود با حکمی عجیب به جای شلاق روبه؛ رو شد. این کشاورز،؛ سال ۸۸ در استان فارس با ریختن بنزین روی الاغی آن را زنده به آتش کشید. مرد کشاورز پس از دستگیری مدعی شد، الاغ بی؛ صاحب وارد مزرعه کاهوی من شده و به مزرعه خسارت وارد کرده بود. از این کار خشمگین شده و الاغ را به آتش کشیدم.

این مرد پس از محاکمه در دادگاه به ۵۰ ضربه شلاق محکوم شد. با ارسال پرونده به دادگاه تجدیدنظر، قضات با توجه به این؛ که متهم سوء پیشینه نداشت حکم او را تغییر دادند. براساس حکم جدید او باید ۲۰ حدیث از معصومین (ع) با مضامین مهربانی با حیوانات و رفتار شایسته با حیوانات را حفظ کند. همچنین به؛ مدت یک؛ سال از کاشتن کاهو در مزرعه خود خودداری کند و یک رأس الاغ بی؛ صاحب را به مدت سه ماه نگهداری و تغذیه وی را به عهده گیرد.

عجیب؛ ترین حکم؛ های قضات در جهان

همه منتظر بودند تا حکم قاضی را بشنوند، متهم، نگران و مضطرب به دهان قاضی چشم دوخته بود، وقتی حکم خوانده شد تعجب را می؛ شد نه؛ تنها در چهره متهم که در چهره حضار و حتی هیأت منصفه دید. حکم قاضی بسیار عجیب بود تا آن زمان هیچ؛ کس چنین حکمی را نشنیده بود. این تصویری است که در همه دادگاه؛ هایی که حکمی عجیب و بی؛ سابقه در آنها صادر می؛ شود می؛ توان دید.

با الاغ قدم بزن

در پنسیلوانیای آمریکا، قاضی؛ میشل کیکانتی؛ به دلیل صدور حکم؛ های عجیب؛ وغریب بسیار مشهور است. در؛ سال ۲۰۰۳، دو نوجوان در روز عید پاک از یک کلیسا، مجسمه؛ ای را دزدیدند. پس از سرقت مجسمه، پلیس از ماجرا باخبر شد و طولی نکشید که دو نوجوان سارق دستگیر شدند. پرونده این دو نوجوان، برای صدور رأی به قاضی کیکانتی سپرده شد، این درحالی بود که همه می؛ دانستند این قاضی، حکم عجیبی را صادر می؛ کند. در روز برگزاری جلسه محاکمه، همان؛ طور که تصور می؛ رفت قاضی پرونده حکم عجیبی را صادر کرد. طبق این حکم، دو نوجوان سارق باید در روستای محل زندگی؛ شان با یک الاغ قدم می؛ زدند، درحالی؛ که کاغذی را در دست داشتند که روی آن نوشته شده بود؛ از کاری که کرده؛ ایم شرمنده؛ ایم.؛ جسیکا لانگ و بریان پاتریک ۱۹ ساله، پس از برگرداندن مجسمه و اجرای حکمی که قاضی دستور داده بود، ۲۵ روز نیز زندانی شدند.

از خانه برو بیرون

؛ آنتونیو نیوارا؛ ۲۵ ساله وقتی از پدر و مادر خود شکایت کرد، همه شگفت؛ زده شدند. او در جلسه دادگاه اعلام کرد که چون والدینش پول توجیبی او را قطع کرده؛ اند، از آنها شکایت کرده است. آنتونیو اهل بارسلونای اسپانیا، پس از فارغ؛ التحصیل شدن در رشته حقوق، به جای پیدا کردن شغل مناسب، بیکاری را پیشه

خود کرد و با گرفتن پول توجیبی ماهانه از مادر و پدرش، زندگی‌اش را می‌گذراند تا این‌که آنها از دست پسر تنبل و بی‌کار خود به ستوه آمدند و تصمیم گرفتند ۲۰۰ یورویی که ماهانه به او می‌دادند را قطع کنند. آنتونیو که از این کار والدینش بشدت عصبانی شده بود، تصمیم گرفت از آنها شکایت کند، اما قاضی دادگاه حکم نهایی را به نفع خانم و آقای نیوارا صادر کرد و به آنتونیو ۳۰ روز مهلت داد تا خانه را ترک کند و با پیدا کردن شغلی مناسب، روی پاهای خود بایستد.

جمع‌آوری گل پنبه

در کشور ازبکستان افرادی که از قوانین راهنمایی‌وراندگی تخطی کنند، باید یک هفته به مزرعه پنبه بروند تا با جمع‌آوری پنبه، گواهی رانندگی خود را پس بگیرند. البته این افراد باید در کلاس‌های یک‌ماهه‌ای که در طول فصل برداشت برپا می‌شود نیز شرکت کنند. وقتی فرد قانون‌شکن به مزرعه می‌رود تا ساعت ۷ شب که رستوران‌ها و قهوه‌خانه‌های محلی طبق قانون تعطیل می‌شوند، باید کار کند تا نتواند برای استراحت در این مکان‌ها مخفی شود.

۲۰ ساعت گوش‌کردن به موسیقی

آندرو واکتار؛ در ماه جولای سال ۲۰۱۳، به خاطر گوش‌کردن به موسیقی با صدای بلند، به پرداخت ۱۵۰ دلار جریمه نقدی محکوم شد. قاضی به اندرو پیشنهاد کرد که اگر می‌خواهد این جریمه به ۳۵ دلار کاهش یابد باید ۲۰ ساعت به موسیقی کلاسیک، گوش کند. اندرو که از چنین سبک موسیقی اصلا خوشش نمی‌آمد، به اجبار این پیشنهاد را پذیرفت، اما ۱۵ دقیقه بیشتر نتوانست این موسیقی را تحمل کند و ترجیح داد جریمه نقدی را پرداخت کند. قاضی دادگاه درباره صدور چنین حکمی گفت که می‌خواست با این کار به اندرو بفهماند گوش‌کردن اجباری به موسیقی‌ای که لذتی از آن نمی‌برد، چه احساسی دارد و این احساسی است که همسایه‌های آنها هنگامی که او موسیقی گوش می‌داد، با آن روبه‌رو بودند.

دست قضا باید باز باشد

امیرحسین‌آبادی- حقوقدان و رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز| در نظر گرفتن مجازات‌های جایگزین به جای حبس، شلاق و حتی جریمه نقدی توسط قضا می‌تواند به کاهش زندانیان و فرهنگ‌سازی در جامعه و جرم‌زدایی کمک شایانی کند. بهتر است جرایم جایگزین به جای مجازات‌های دیگر باب شود و فرهنگ‌سازی آن در بین قضا نیز ایجاد شود تا دیگر احکامی مثل زندان و شلاق برای مجرمان در نظر نگیرند. مجازات‌های جایگزین در قانون پیش‌بینی شده است، اما حد و حدود آن بسیار محدود است. به‌عنوان مثال حکم کاشت نهال که یکی از قضا برای فردی که درختان را قطع کرده است، صادر کرده، حکم بسیار خوبی است. صدور این احکام بسیار ملایم‌تر و انسانی‌تر از شلاق و حبس در زندان و جزای نقدی است. اما نیاز است قوانین پیش از این دست قضا را برای صدور چنین احکامی باز بگذارد. قضا نیز باید احکام جایگزین را به جای خود و در مواقع صحیح از این‌گونه مجازات‌های جایگزین استفاده کند.

برخی اوقات این مجازات‌ها در جای صحیح خود استفاده نمی‌شوند. به‌عنوان مثال در یک مورد یکی از قضا شخصی را به دلیل ایجاد مزاحمت به مجازات عدم عبور چند ماهه از چند خیابان محکوم کرده بود. اما این مجازات نیاز به یک مامور اجرای احکام نیز دارد تا در هر لحظه مراقب باشد که شخص وارد آن محدوده نشود. اجرای چنین حکمی خود هزینه دیگری دارد و کار ساده‌ای نیست. نیاز است تا احکام صادره جایگزین، احکامی باشد که قابل اجرا باشد و هزینه دیگری را به دنبال نداشته باشد. بنابراین لازم است تا قضا در این زمینه آموزش‌های لازم را ببیند تا احکام جایگزینی صادر کنند که متناسب با وضع و قابل اجرا باشد. از جمله آموزش‌های لازم این است که قضا بدانند این احکام جایگزین را درباره چه اشخاصی، چه جرایمی، چه زمانی و در چه مواردی صادر کنند. این نکات باید قابل توجه قرار بگیرد، زیرا این احکام جایگزین نمی‌تواند برای همه افراد صادر شود. به‌عنوان مثال اشخاصی باید بتوانند از این احکام استفاده کنند که سابقه کیفری نداشته باشند و همچنین جرم یا خلافی که مرتکب آن شده‌اند نیز بزرگ و دردسرساز نباشد. درواقع قضا باید روانشناس باشند، زیرا ممکن است در برخی موارد مجازات زندان برای فرد خاطی بهتر باشد تا هم امنیت جامعه حفظ شود و هم فرد به سزای عمل خود برسد.

اما برخی دیگر از مجرمان هستند که مجازات حبس در شأن و شخصیت‌شان نیست و ممکن است به علت یک

سهل‌انگاری مرتکب عمل خلافی شده باشند. در این موارد قضات می‌توانند از مجازات‌های جایگزین استفاده کنند. در مجموع می‌توان گفت مجازات‌های جایگزین حبس و شلاق، بسیار عمل درستی است. اما با توجه به نکاتی که ذکر شد؛ قانون‌گذار باید دست قضات را بازتر بگذارد تا این روند ادامه داشته باشد و قضات بیشتری احکام جایگزین را برای جرایم معمولی صادر کنند. در واقع مجلس شورای اسلامی با تحقیق و بررسی و نظرخواهی از کارشناسان حقوقی و قضائی می‌تواند قوانین جدیدی وضع کند که در آنها به مسأله مجازات‌های جایگزین اهمیت بیشتری داده شود. در حال حاضر قوانین برای مجازات‌های جایگزین در قانون مجازات اسلامی وجود دارد، اما نیاز است تا قوانین شفاف‌تری در این زمینه به تصویب برسد. سال‌هاست مجازات‌های جایگزین زندان در دنیا برای مجرمان در نظر گرفته می‌شود و آثار مثبتی به دنبال داشته است. در ایران نیز به نظر می‌رسد با افزایش صدور این‌گونه مجازات‌ها، اثرات مثبت آن در جامعه مشاهده شود. اما باید بررسی‌هایی نیز در این زمینه صورت بگیرد تا بتوانیم آثار مجازات‌های جایگزین را در جامعه شاهد باشیم.